МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет культури і мистецтв
Кафедра театрознавства та акторської майстерності

Затверджено
на засіданні кафедри театрознавства та
акторської майстерності
факультету культури і мистецтв
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 28.08.2025 р.)

Гарант ОПП «Акторське мистецтво
драматичного театру і кіно»
Декан факультету
доц. Мирослава ЦИГАНИК
_____

СИЛАБУС
з навчальної дисципліни
«ГРИМ АКТОРА ТЕАТРУ І КІНО»,
що викладається в межах
ОПП «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів
за спеціальністю В6 Перформативні мистецтва,
спеціалізацією В6.01 Сценічне мистецтво
галуззю знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»

Львів — 2025 р.

Назва навчальної дисципліни	Грим актора театру і кіно
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, вул. Валова, 18
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет культури та мистецтв, кафедра театрознавства та акторської майстерності
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань — В Культура, мистецтво та гуманітарні науки, Спеціальність — В6 Перформативні мистецтва, Спеціалізація — В6.01 Сценічне мистецтво, ОПП Акторське мистецтво драматичного театру і кіно
Викладачі дисципліни	Інесса КУЛЬЧИЦЬКА, асистент кафедри театрознавства та акторської майстерності
	inessa.kulchytska@lnu.edu.ua
Консультації по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Також можливі он-лайн консультації. Для погодження часу консультацій слід писати на електронну пошту викладача або дзвонити.
Сторінка дисципліни	https://kultart.lnu.edu.ua/course/hrym
Інформація про дисципліну	Дисципліна «Грим актора театру і кіно» є вибірковою дисципліною зі спеціальності В6 Перформативні мистецтва, спеціалізації В6.01 Сценічне мистецтво, ОПП Акторське мистецтво драматичного театру та кіно для першого (бакалаврського) ступеня вищої освіти денної форми навчання, яка викладається в обсязі 120 годин, 4 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS) на II курсі, у 4 семестрі.
Семестровий (підсумковий) контроль	Залік вкінці 4 семестру
Коротка анотація дисципліни	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання, обов'язкові для того, щоб мати уявлення про грим у професійній діяльності актора. Тому в курсі представлено як огляд ретроперспективи гримерського мистецтва, так і процесів та інструментів, які потрібні для підготовки і гримування .
Мета та цілі дисципліни	Метою вивчення вибіркової дисципліни «Грим актора театру і кіно» є ознайомлення студентів із технікою гримування і особливостями гриму в акторів, а також із основами композиції гриму. Ціль – навчити студентів на практиці використовувати здобуті знання.
Ключові слова	Грим, образ, маска, амплуа, колір, первинні і вторинні кольори, компліментарні кольори, катакалі, цінь, дань, чоу, комедія дель арте, фарба, текстура, очищення, основа для гриму, тон, розтушовка, м'язи, кольорове коло, світлотінь, лінійний грим, фактурний грим, старе обличчя, молоде обличчя, шрамування, композиція, підготовчий етап гриму, персонаж, образ, наліпки, накладки, альгінат, гіпс, bald cap, латекс аерограф, фарби, бодіарт.

Формат курсу	Очний
	Проведення лекцій, практичних робіт та консультації для кращого розуміння тем.
Тривалість дисципліни	Один семестр
Обсяг дисципліни	32 годин аудиторних занять. З них 16 годин лекцій, 16 годин лабораторних робіт/практичних занять та 88 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	Після завершення цього курсу студент буде : Знати: • теоретичні основи предмету; • анатомічні основи гриму; • сучасні прийоми гримування. Вміти: • використовувати теоретичні прийоми гриму; • застосовувати знання з гриму в практичній і професійній діяльності.
Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)	**Навички роботи в команді:** використання інтерактивних методів навчання розвиває у здобувачів вміння працювати в групах, спільно досягати цілей і вирішувати колективні завдання. **Навички критичного мислення**: дисципліна спонукає до критичного аналізу та оцінки інформації, теорій та концепцій, що сприяє розвитку в здобувачів здатності обґрунтовувати свої погляди та приймати інформовані рішення.
Теми	**ТЕМА 1.** Грим як один з елементів зовнішнього оформлення образу актора. **ТЕМА 2** Матеріали для гримування. Компонентний склад засобів. **ТЕМА 3** Анатомічні основи гриму. **ТЕМА 4** Технічні прийоми гриму. Основи колористики. **ТЕМА 5** Кардинальна зміна зовнішності. Фактурний грим**.** **ТЕМА 6** Створення образу за допомогою гриму. **ТЕМА 7** Основи використання спецефектів при розробці образу. Пластичний грим. **ТЕМА 8.** Робота з аерографом.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання дисципліни	Презентація, лекції, практичні завдання, колаборативне навчання (форми – групові проекти, спільні розробки, тьюторство), дискусія.
Необхідне обладнання	Гримерські дзеркала, комп'ютер, проектор, аерограф.
Література для вивчення дисципліни	Уся література, яку здобувачі вищої освіти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Здобувачі вищої освіти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел інформації, яких немає у списку рекомендованих. **Основна література:** 1. Грим [Текст] : навч.-метод. матеріали з курсу для студ. ф-ту театр. та кіно-, телемистецтва / Харк. держ. акад. культури, каф. режисури; [уклад. Медведєва В. В.]. – Х. : ХДАК, 2007. – 26 с.

	2. Малярчук К. Г. Особливості використання гриму в українському театральному мистецтві. Вісник КНУКіМ. Серія: Мистецтвознавство, 2019. Вип. 40. С. 45-50. 3. Момчилова А. Колір як образотворчий засіб гриму. Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку : наук. зб. Рівне : РДГУ. 2018. Вип. 28. С. 294-299. 4. Helen Reynolds. A Fashionable History of: Make-up and Body Decoration Hardback, 2003 5. Herman Buchman. «Film and Television Makeup», 1990 6. Katie Middleton. Color Theory for the Makeup Artist: Understanding Color and Light for Beauty and Special Effects, 2018 7. Daniel C Townsend «Foundations of Stage Makeup», 2019 8. Gretchen Davis, Mindy Hall. «The Makeup Artist Handbook: Techniques for Film, Television, Photography, and Theatre», 2012 9. Todd Debreceni. «Special Makeup Effects for Stage and Screen: Making and Applying Prosthetics» , 2009 10. Clare Ramsey. «Prosthetic Make-Up Artistry for Film and Television», 2019 **Додаткова література:** 1. Tom Savini. «Grande Illusions: A Learn-By-Example Guide to the Art and Technique of Special Make-Up Effects», 1983 2. Laura Thudium. Stage Makeup: The Actor's Complete Guide to Today's Techniques and Materials, 1999 3. A Complete Guide to Special Effects Makeup: Conceptual Creations by Japanese Makeup Artists, 2012 4. Richard Corson, James Glavan, Beverly Gore Norcross. Stage Makeup 11th Edition, 2019 **Інтернет ресурси** 1. https://brushstroke.co.uk/technical-makeup-terms/ 2. https://www.britannica.com/art/stagecraft/Theatrical-makeup 3. https://www.bennye.com/essential/theatre/
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: • практичні заняття – 40 балів семестрової оцінки. • письмові завдання/ есе – 10 балів семестрової оцінки. • доповідь-презентація – 10 балів семестрової оцінки. • самостійна робота студентів –10 балів семестрової оцінки. • підсумкове тестування – 30 балів семестрової оцінки. Підсумкова максимальна кількість балів 100.

	Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, дослідницькі роботи). **Академічна доброчесність**: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахуванння викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. **Відвідування занять** є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. **Література.** Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. П**олітика виставлення балів.** Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Види робіт. **Критерії оцінювання знань студентів**	**Максимальна кількість балів**
1. Бали поточної успішності за участь у семінарських заняттях	
8 занять (5*8) = 40 балів (максимально)	**5 балів**
студенти в повному обсязі володіють навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладають під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко і всебічно розкривають зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішують усі завдання.	5
студенти достатньо повно володіють навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладають під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкривають зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладені деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішують більшість завдань.	4
студенти в цілому володіють навчальним матеріалом викладають його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.	3

Правильно вирішують половину завдань.	
студенти не в повному обсязі володіють навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладають його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкривають зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішують меншість завдань.	2
студенти частково володіють навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішують окремі завдання.	1
2. Самостійна робота студентів	
Самостійна робота студентів, це опрацювання додаткових джерел, сюди також можуть входити участь у додаткових публічних лекціях чи семінарах, круглих столах, що стосуються теми історії театру і відбуваються поза дисципліною. Відповідно, участь (як слухач) у публічних лекціях конференціях чи семінарах та коротка презентація змісту - від 3 до 5 балів; Підготовка презентації за додатковою літературою і презентація цієї теми на спеціальному занятті - 8-10 балів; Студент/ка може обрати будь-який варіант самостійної роботи або декілька.	3-5 8-10
3. Письмове есе	
Студент демонструє ґрунтовні знання та вільне володіння термінологічним апаратом без підміни понять. Робота має чітку логічну структуру, де кожне речення випливає з попереднього, а кожен абзац містить завершене твердження. Аргументація припущень вичерпна, аналіз глибокий, а висновки логічно зумовлені проведеним дослідженням. Бібліографічний опис та посилання оформлені відповідно до стандартів.	9–10
Робота виконана на високому рівні, студент правильно використовує науковий стиль, проте можливі поодинокі стилістичні неточності або вживання загальних формул без належної конкретизації. Тези обґрунтовані, але в аргументації можуть бути незначні логічні розриви. Структура витримана, джерела оформлені коректно, хоча допускаються дрібні помилки у технічному оформленні бібліографії.	7–8
Студент володіє основним змістом теми, але аналіз часто замінюється описовим викладом або оцінними судженнями. Порушується принцип «одне поняття – один термін», присутні повтори думок іншими словами або канцеляризми. Висновки мають узагальнений характер і не завжди повною мірою випливають із проведеного аналізу. Є зауваження до оформлення списку літератури.	5–6
Робота має фрагментарний характер, логічна цілісність тексту порушена. Демонструється лише поверхове знання термінології, часто зустрічаються лексичні помилки, кальки та «наукоподібні» фрази без конкретного змісту. Аргументація гіпотез слабка або відсутня, висновки не обґрунтовані фактами. Посилання на джерела оформлені з суттєвими порушеннями.	3–4
Текст не відповідає жанру наукової роботи: виклад публіцистичний або побутовий, присутні грубі логічні помилки та русизми. Відсутня самостійна інтерпретація фактів, робота складається з непов’язаних між собою фрагментів. Бібліографічний опис виконаний недбало або не відповідає використаним у тексті джерелам.	1–2
Робота не подана, є плагіатом або повністю не відповідає вимогам щодо змісту, структури та академічної доброчесності.	0
4. Доповідь-презентація завдання	
Студент демонструє вільне володіння термінологією та ґрунтовні знання матеріалу. Робота має чітку структуру, де кожне твердження логічно обґрунтоване аналізом, а висновки цілісні й аргументовані. Виклад відповідає нормам наукової української мови, відсутні лексичні неточності та канцелярити. Бібліографічний опис і посилання на джерела оформлені коректно.	9–10
Доповідь логічно послідовна, тези мають смислову опору, проте можливі	7–8

поодинокі стилістичні неточності. Студент правильно використовує термінологію, але в аргументації припущень трапляються незначні розриви. Структура презентації витримана, джерела оформлені згідно з вимогами, хоча допускаються дрібні помилки у технічному оформленні бібліографії.	
Студент опанував основний зміст теми, але аналіз частково замінений описовим викладом. Присутні загальні формулювання без належної конкретизації та вживання синонімів замість сталого використання термінів. Висновки мають узагальнений характер і не повністю випливають із фактів. Список літератури містить неточності в оформленні.	5–6
Виклад фрагментарний, демонструється лише поверхове знання предмета. У тексті присутні «наукоподібні» слова без конкретного змісту, логіка викладу порушена. Аргументація гіпотез слабка, висновки не мають обґрунтування. Посилання на використані джерела оформлені з суттєвими порушеннями.	3–4
Робота не відповідає науковому стилю, містить значну кількість лексичних помилок та логічних суперечностей. Відсутня самостійна інтерпретація фактів, кожне речення не пов'язане з попереднім. Бібліографічний опис недбалий або не відповідає змісту роботи.	1–2
Завдання не виконане, є плагіатом або повністю суперечить вимогам академічної доброчесності.	0
5. Модульний контроль / тести	
Тестове завдання вважається виконаним правильно, якщо в картці тестування записана правильна відповідь. За кожне правильно виконане завдання виставляється 3 бали *(максимально 10 × 3 = 30 балів).*	30

3. Індивідуальна робота студентів

Здобувачі вищої освіти можуть отримати **додаткові бали** за індивідуальні завдання: написання статей, підготовку доповідей та участь в наукових студентських конференціях, круглих столах. Додаткові бали також можуть бути зараховані за конкретні пропозиції з удосконалення змісту навчальної дисципліни.

Дотримання умов доброчесності	**Академічна доброчесність**: Очікується, що роботи здобувачів вищої освіти в частині НДР будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших здобувачів вищої освіти становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача вищої освіти є підставою для її незарахуванням викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. **Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.** Принципи доброчесності в Університеті та відповідність показникам забезпечення якості вищої освіти регламентовано НАЗЯВО та положеннями Центру забезпечення якості освіти Львівського національного університету імені Івана Франка. Сайт НАЗЯВО: https://naqa.gov.ua/ Центру забезпечення якості освіти ЛНУ: http://education-quality.lnu.edu.ua/accreditation/university-documents/ Онлайн курс «Академічна доброчесність» викладений за посиланням: https://vumonline.ua/course/academic-integrity-at-the-university/.
Навчання іноземною мовою	У процесі викладання навчальної дисципліни використовуються матеріали та джерела англійською мовою.
Позааудиторні заняття	Передбачається в межах вивчення навчальної дисципліни участь в конкурсах, форумах тощо (за активну участь отримують додаткові бали).

	У рамках неформальної освіти здобувачі можуть самостійно проходити курси на онлайн платформах за темами навчальної дисципліни, що буде враховуватися при оцінюванні аудиторної та самостійної роботи здобувачів.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Схема курсу

Тиж. / дата / год.	**Тема, план, короткі тези**	**Форма діяльності (заняття)**	**Література. Ресурси в інтернеті**
1 тиждень	Історія гримерського мистецтва. Грим як один з елементів зовнішнього оформлення образу актора	Лекція (2 год)	Helen Reynolds. A Fashionable History of: Make-up and Body Decoration Hardback, 2003 Gretchen Davis, Mindy Hall. «The Makeup Artist Handbook: Techniques for Film, Television, Photography, and Theatre», 2012 https://www.britannica.com/art/stagecraft/Theatrical-makeup
2 тиждень	Значення гриму в різних театрах.	Практичне заняття (2 год) Самостійна робота (11 год)	
3 тиждень	Матеріали для гримування	Лекція (2 год)	Laura Thudium. Stage Makeup: The Actor's Complete Guide to Today's Techniques and Materials, 1999 https://www.bennye.com/essential/theatre/
4 тиждень	Особливості роботи з різними видами матеріалів та текстур	Практичне заняття (2 год) Самостійна робота (11 год)	
5 тиждень	Анатомічні основи гриму	Лекція (2 год)	Clare Ramsey. «Prosthetic Make-Up Artistry for Film and Television» 2019 Daniel C Townsend «Foundations of Stage Makeup». 2019
6 тиждень	Підготовка до практичних вправ. Вправи по гримуванню	Практичне заняття (2 год) Самостійна робота	

		(11 год)	
7 тиждень	Технічні прийоми гриму. Основи колористики	Лекція (2 год)	Katie Middleton. Color Theory for the Makeup Artist: Understanding Color and Light for Beauty and Special Effects, 2018 https://brushstroke.co.uk/technical-makeup-terms/
8 тиждень	Прийоми гримування окремих частин обличчя	Практичне заняття (2 год) Самостійна робота (11 год)	
9 тиждень	Основні прийоми художнього та пластичного гриму	Лекція (2 год)	Herman Buchman. «Film and Television Makeup», 1990 Daniel C Townsend «Foundations of Stage Makeup». 2019
10 тиждень	Відпрацювання техніки створення базового гриму за допомогою художніх методів гримування	Практичне заняття (2 год) Самостійна робота (11 год)	
11 тиждень	Створення образу за допомогою гриму	Лекція (2 год)	Gretchen Davis, Mindy Hall. «The Makeup Artist Handbook: Techniques for Film, Television, Photography, and Theatre», 2012 Laura Thudium. Stage Makeup: The Actor's Complete Guide to Today's Techniques and Materials, 1999
12 тиждень	Практичні вправи зі створення образу персонажа за допомогою гриму.	Практичне заняття (2 год) Самостійна робота (11 год)	
13 тиждень	Основи використання спецефектів при розробці образу. Пластичний грим	Лекція (2 год)	Richard Corson, James Glavan, Beverly Gore Norcross. Stage Makeup 11th Edition, 2019 Todd Debreceni. «Special Makeup Effects for Stage and Screen: Making and Applying Prosthetics» , 2009
14 тиждень	Створення накладок з латексу, їх практичне використання.	Практичне заняття (2 год) Самостійна робота	

	Практична робота зі штучною кров'ю.	(11 год)	
15 тиждень	Кардинальна зміна образу завдяки комплексу художніх та пластичних методів гримування	Лекція (2 год)	Laura Thudium. Stage Makeup: The Actor's Complete Guide to Today's Techniques and Materials, 1999 Gretchen Davis, Mindy Hall. «The Makeup Artist Handbook: Techniques for Film, Television, Photography, and Theatre», 2012
16 тиждень	Практичні вправи зі створення повноцінного персонажа завдяки вивченим методам гримування	Практичне заняття (2 год) Самостійна робота (11 год)	
Всього	Лекції - 16 год. Практична заняття - 16 год. Самостійна робота - 88 год.		